

LA VERSIÓ DELS MITJANS,
LES ENTRANYES DEL PERIODISME

Els mitjans de comunicació, actualment, són un reflex de la realitat, però un reflex particular, el creat pel periodista i, sobretot, pel mitjà de comunicació en qüestió. D'altra banda, aquests mitjans poden estar lligats en una estructura de poder (pot ser política, el seu recurs és l'autoritat i les institucions paradigmàtiques les polítiques; o econòmica, s'aprofita del recurs material i financer, les institucions paradigmàtiques, les econòmiques). Però, a part d'aquests dos, també hi ha el coercitiu (el recurs que empra és la força física i armada, és a dir el poder militar) i el simbòlic (basat en els mitjans d'informació i comunicació, les institucions paradigmàtiques són les culturals –escola, església...–).

EL CONTROL DELS MITJANS I L'INTERÈS

De totes maneres, també cal distingir entre dos tipus de mitjans de comunicació contraposats entre ells: els dominants i els plurals. El primer model representa a uns mitjans que estan en mans d'una classe o elit dominant. La visió que tenen del món és única, és a dir, no s'accepten altres visions de la informació. Estan destinats a un públic passiu. Per exemple, fa uns anys, quan es va enfonsar el Prestige davant les costes gallegues, la majoria de mitjans de comunicació espanyols van vendre que no passava res, que el vessament de petroli no era important. Per contra, la Televisió de Catalunya donava una altra versió, una versió més real: un important vessament de cru i un Govern espanyol que negava la realitat.

D'altra banda, el model basat en la pluralitat està en mans de grups socials plurals, en principi són independents, creatius i lliures. La visió del món accepta més punts de vista i és una visió contrastada. El seu públic està fragmentat, és selectiu, reactiu i actiu. No es pretén consolidar res en concret, a diferència del model dominant que pretén consolidar un poder establert. És difícil trobar un exemple que pertanyi estrictament a aquest model, ja que són models teòrics, i, estrictament, no hi encaixa cap mitjà. De totes maneres un dels mitjans més plurals i propers és la Televisió de Catalunya, que va néixer per normalitzar la llengua i la cultura catalanes.

Per exemple, la mort de Joan Pau II i tota la cerimònia posterior per trobar un nou Papa va ocupar les primeres pàgines dels diaris i els telenotícies. Tot i que l'Estat espanyol és un estat laic, les televisions públiques estatals van dedicar reportatges i hores a transmetre, una vegada i una altra, la vida de Joan Pau II, la seva mort. També es va estar pendent en tot moment del conclave, i de donar a conèixer qui podria ser el nou Papa i les vides d'aquests candidats. Dies després, de la fumata blanca, encara era el tema principal en tots els mitjans de comunicació.

QUIN MÓN REPRESENTEN ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

Cada mitjà de comunicació representa un món diferent: el món de la COPE és diferent del món de Catalunya Ràdio o de Vilaweb. Per exemple, en el cas de l'Estatut del Principat de Catalunya, les informacions que podien donar un mitjà o un altre no tenien res a veure. Les versions de la COPE i altres mitjans espanyols deien que l'Estatut català era inconstitucional, intervencionista, que la seva intenció era trencar la unitat d'Espanya. També deien que imposava el català, donava privilegi als ciutadans catalans en front dels espanyols,... Tot d'opinions no contrarestades. Per contra, altres mitjans com l'Avui o Televisió de Catalunya donaven a conèixer altres punts de l'Estatut i desmentien les idees transmeses a la majoria de mitjans espanyols. Però, personalment, crec que aquests mitjans catalans només valoraven els aspectes positius o que poden atreure més a la població. És a dir, en el cas de TV3 (televisió pública catalana) es publicitava i s'informava positivament de l'Estatut. D'altra banda, un altre mitjà de comunicació, en el qual es podia trobar una informació més plural, és Vilaweb. Des de Vilaweb cada dia sortien dues opinions: una a favor i l'altra en contra de l'Estatut –posicions contràries que en cap cas coincidien amb les de mitjans com la COPE-. D'aquesta manera, s'informava de manera plural, i es donaven a conèixer altres opinions i punts de vista que no es recollien en els altres mitjans.

Un altre aspecte destacable dels mitjans és que les informacions que es transmeten són les que acaben preocupant a la majoria de la societat. Per exemple, certs mitjans prioritzen parlar de terrorisme. En el moment que es fan enquestes per conèixer què preocupa a la societat, el terrorisme és un dels temes que fan més por; quan hi ha altres temes que poden afectar molt més al dia a dia de les persones, com els preus dels habitatges, la precarietat laboral, els preus per accedir a la cultura (cine, llibres...). El mateix passa amb la inseguretat, fa un temps els telenotícies començaven amb la informació que s'havia robat en alguna urbanització, o en el cas de la família Tous, si el gendre havia reaccionat correctament en disparar contra el presumpte lladre. Durant els dies posteriors, la majoria de la gent només parlava de robatoris, si els agents de seguretat podien dur armes i utilitzar-les. Malauradament, costa de desmarcar les informacions de l'opinió pública. Molta gent podia percebre la inseguretat malgrat que en el seu entorn no s'hagués dot cap cas.

QUINA EFECTIVITAT TENEN AHORA DE COMPLIR AMB ELS SEUS OBJECTIUS

Com ja he comentat, és difícil trobar un mitjà plural de veritat; aquesta pluralitat queda barrejada, normalment, amb el domini per part d'un poder polític o econòmic. Però, els continguts que es transmeten solen seguir una mateixa línia marcada. Per exemple, fa pocs dies els mitjans catalans només es feien ressò de les irregularitats en el funcionament de la Renfe. Aquests problemes no són nous, ni foren nous en el moment en què van passar. Fa temps que duren –com a usuària me'ls conec des de fa temps–. Però sovint, tant el poder econòmic i/o el polític els interessa vendre certes informacions per no veure's "perjudicats"; ja sigui per evitar crisis de govern, per evitar que certes lleis que s'han d'aprovar siguin en boca de la societat,...

Un altre tema d'actualitat és el judici als presumptes terroristes de l'11-M i tot l'entrellat que l'envolta. Aquest judici encara dura. El seu ressò cada vegada ha estat inferior. Al principi, ocupaven més de la meitat dels informatius, però no han passat ni tres setmanes, i ningú recorda que encara s'està celebrant.

Però el tema "estrella" d'enguany és el canvi climàtic. La majoria de mitjans, tan catalans com espanyols, europeus o de la resta del món, en parlen. Tots intenten proposar solucions, busquen culpables... La societat en parla, potser per primera vegada es veu aquest tema, com un tema més proper i, com ja s'ha informat, que faran canviar els nostres hàbits en un futur. No cal que sigui un futur llunyà, sinó des d'ara mateix cal que es prenguin mesures, a nivell individual, però també per part de les diferents administracions.

Aquests temes i altres han despertat un interès periodístic, fins a esdevenir fets noticiables, en notícies.

John B. Thompson (1998). *Los medios y la modernidad. Una teoría de los medios de comunicación*. Barcelona: Paidós.

Thompson, J.B. (1998). *Los medios y la modernidad* (pàg. 27-36). Barcelona: Paidós.

Kerkhove *La piel de la Cultura* (1999). Barcelona: Gedisa.